

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ALESSANDRO BARICCO

Novecento

Un monolog

Traducere din italiană de
MICHAELA ȘCHIOPU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Vlad Russo
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Ioana Vilcu
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la Fedprint

ALESSANDRO BARICCO

NOVECENTO

Copyright © 1994, Giangiacomo Feltrinelli Editore Milano
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2013,
pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BARICCO, ALESSANDRO

Novecento: un monolog / Alessandro Baricco;

trad. de Michaela Șchiopu. – București: Humanitas Fiction, 2013

ISBN 978-973-689-638-5

I. Șchiopu, Michaela (trad.)

821.131.1-2=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Am scris textul acesta pentru un actor, Eugenio Allegri, și un regizor, Gabriele Vacis. Ei au realizat un spectacol care a debutat la festivalul de la Asti în iulie anul acesta. Nu știu dacă ajunge atât pentru a spune că am scris un text teatral: mă îndoiesc însă. Acum că îl văd apărut sub formă de carte, mi se pare mai degrabă un text care oscilează între o adevărată montare scenică și o poveste de citit cu voce tare. Nu cred că asemenea texte au un nume. Oricum, nu prea contează. Mi se pare o poveste frumoasă, care merita să fie spusă altora. Și îmi place să cred că cineva o va citi.

A.B.

Septembrie 1994

Pentru Barbara

Întotdeauna se întâmpla ca la un moment dat cineva să ridice capul... și o vedea. E un lucru greu de înțeles. Vreau să spun... Pe vaporul acela eram cu toții peste o mie, bogătași ce călătoreau, și emigranți, și tipi ciudați, și noi... Dar întotdeauna se găsea unul, unul singur, care înaintea altora... o vedea. Fie că stătea acolo mâncând, sau plimbându-se pur și simplu pe punte... fie își sumetea pantalonii... ridica doar o clipă capul, arunca o privire spre mare... și o vedea. Atunci rămânea țintuit locului, acolo unde se afla, inima prindea să-i bată cu putere, și de fiecare dată, mă jur, de fiecare dată, fir-ar al naibii, se răsuca cu fața la noi, la vapor,

la toți, și striga (*încet și rar*): America. Rămânea pe urmă acolo, nemișcat, de parcă trebuia să-l fotografieze cineva, cu o expresie de ai fi zis că o făcuse el, America. Seara, când termina lucrul, și duminicile, ajutat de cumnat, un zidar, om de treabă... la început se gândea la ceva din placaj, mai apoi... i-a luat ceva strădanie, a făcut America.

Al care vede primul America. Pe orice vapor există unul. Și nu trebuie să crezi că sunt lucruri întâmplătoare, nu... și nici din cauza dioptriilor, e destinul la mijloc. Aia sunt oameni în a căror viață momentul ăla fusese întipărit dintotdeauna. Încă de copii, puteai să te uiți în ochii lor, și, dacă priveai cu atenție, o și vedeai, America, era acolo gata să izbucnească, să se scurgă de-a lungul nervilor și prin sânge și, ce știu eu, până la creier și de acolo spre limbă, până în interiorul strigătului acela (*strigând*), AMERICA, era deja acolo, în ochii aceia, de copil, întreaga Americă.

Acolo, în așteptare.

Toate astea mi le-a dezvăluit Danny Boodmann T.D. Lemon Novecento, cel mai mare pianist care a cântat vreodată pe Ocean. În ochii oamenilor se vede ceea ce vor vedea, nu ceea ce au văzut. Așa spunea: ceea ce vor vedea.

Eu am văzut destule Americi... Timp de șase ani pe vaporul ăla, câte cinci, șase călătorii pe an, din Europa în America și înapoi, mereu legănați pe Ocean, când coborai pe pământ nu mai nimereai nici să urinezi drept în closet. El stătea pe loc, closetul, dar tu, tu continuai să te legeni. Fiindcă de pe un vapor mai poți coborî: dar de pe Ocean... Aveam șaptesprezece ani când m-am urcat. Nu-mi păsa decât de un singur lucru pe lume: să cânt la trompetă. Și așa, când am aflat despre treaba aia, că se căutau oameni pentru vasul *Virginian*, jos în port, m-am așezat la rând. Eu și trompeta. Ianuarie 1927. Avem deja instrumentiștii, mi-a spus tipul de la Companie. Știu, și am început să cânt. El a stat acolo privindu-mă fix fără să clipească. A așteptat

să termin fără să scoată o vorbă. Apoi m-a întrebat:

„Ce era?”

„Nu știu.”

Ochii i s-au luminat.

„Când nu știi ce este, înseamnă că e jazz.”

Apoi a strâmbat ciudat din gură, poate era un surâs, avea un dinte de aur tocmai aici, drept la mijloc, de parcă îl pusese în vitrină să-l vândă.

„Sunt înnebuniți după muzica aia, acolo sus.”

Acolo sus însemna pe vapor. Iar surâsul ăla însemna că mă angajaseră.

Cântam de câte trei, patru ori pe zi. Mai întâi pentru bogătașii de la clasa de lux, apoi pentru cei de la a doua, iar uneori mergeam la amărății de emigranți și cântam pentru ei, dar fără uniformă, așa cum se nimerea, și adesea cântau și ei, cu noi. Cântam fiindcă Oceanul e mare, înfricoșător, cântam pentru ca oamenii să nu simtă cum trece timpul, și să uite unde se aflau și cine erau. Cântam

pentru a-i face să danseze, fiindcă atunci când dansezi nu poți muri, și te simți asemenea lui Dumnezeu. Și cântam ragtime, fiindcă e muzica pe care dansează Dumnezeu când nu-l vede nimeni.

Pe care-ar dansa Dumnezeu, de-ar fi fost să fie negru.

(Actorul iese din scenă. Începe o muzică dixie, foarte veselă și total stupidă. Actorul reintră în scenă îmbrăcat cu eleganță ca un jazzman de pe vapor. De acum încolo se comportă ca și când orchestra s-ar afla, la modul fizic, pe scenă.)

Ladies and Gentlemen, meine Damen und Herren, Doamnelor și Domnilor ... Mesdames et Messieurs, bine ați venit pe acest vapor, pe acest oraș plutitor care se aseamănă întru totul și în toate cu *Titanicul*, liniște, stați jos, domnul de acolo s-a neliniștit, l-am văzut foarte bine, fiți bine-veniți pe Ocean, apropo ce anume faceți aici?, un pariu, vă

urmăreau creditorii, ați întârziat cu treizeci de ani de la goana după aur, ați dorit să vizitați vaporul și pe urmă nu v-ați dat seama când a pornit, ați ieșit pentru un minut să vă cumpărați țigări, în clipa de față soția dumneavoastră este la poliție spunând că era un bărbat bun, la locul lui, în treizeci de ani nici urmă de ceartă... În sfârșit, ce naiba faceți aici, la trei sute de mii de toate lumile blestemate și la două minute de următorul spasm de vomă? Pardon, madame, glumeam, aveți încredere, vaporul acesta alunecă ca o bilă pe biliardul Oceanului, tac, mai sunt șase zile, două ore și patruzeci și șapte de minute și hop, în gaură, New Yooork!

(Orchestra în prim-plan.)

Nu cred că e nevoie să vă explic cât e vaporul ăsta de formidabil, în multe privințe, și de unic, în definitiv. Sub comanda căpitanului Smith, un claustrofob renumit și om de mare înțelepciune (ați remarcat desigur

că stă într-o șalupă de salvare), lucrează pentru voi o echipă practic unică de profesioniști cu totul ieșiți din comun: Paul Siezinskj, timonier, fost preot polonez, sensibil, pranoterapeut, din păcate orb... Bill Joung, radiotelegrafist, mare jucător de șah, stângaci, bâlbâit... medicul de bord, dr. Klauserman-spitzwegensdorfentag, dacă apelați de urgență la el v-ați ars... și mai ales:

Monsieur Pardin, bucătarul-șef, venit direct de la Paris, unde de altfel s-a întors imediat după ce a verificat personal ciudatul fapt că vaporul acesta e lipsit de bucătării, cum a remarcat cu istețime, printre alții, Monsieur Camembert, cabina 12, care s-a plâns astăzi că a găsit chiuveta plină de maioneză, lucru bizar, căci de obicei în chiuvetă ținem mezelurile, și asta din cauza inexistenței bucătăriilor, lucru ce explică printre altele absența de pe vaporul acesta a unui adevărat bucătar, așa cum era cu siguranță Monsieur Pardin, întors imediat la Paris, de unde venea direct, sperând că va găsi aici sus niște bucătării, care

în schimb, pentru a respecta adevărul, nu există, și asta mulțumită neglijenței pline de duh a proiectantului acestui vapor, ilustrul inginer Camilleri, anorexic de faimă mondială, căruia vă rog să-i adresați cele mai calde aplauzeeeee ...

(*Orchestra în prim-plan.*)

Credeți-mă, nu veți mai găsi alte vapoare ca ăsta: poate, după câțiva ani de căutare, veți mai întâlni un căpitan claustrofob, un timonier orb, un radiotelegrafist bâlbâit, un doctor cu numele imposibil de pronunțat, cu toții pe același vapor lipsit de bucătărie. Se prea poate. Dar ceea ce nu vi se va mai putea întâmpla, puteți jura, e să stați aici cu fundul pe zece centimetri de fotoliu și sute de metri de apă, în inima Oceanului, având în fața ochilor miracolul, și în urechi minunea, și în picioare ritmul, și în suflet *sound*-ul unicei, inimitabilei, nețărmuritei, ATLANTIC JAZZ BAAAAND!!!